Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2025/2384

2025 11 27

KOMISIJOS REKOMENDACIJA (ES) 2025/2384

2025 m. lapkričio 20 d.

dėl pensijų sekimo sistemų, pensijų rodiklių suvestinių ir automatinio įtraukimo

(pranešta dokumentu Nr. C(2025) 9300)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

(1) 2025 m. rugsėjo 10 d. Europos Parlamento Ekonomikos ir pinigų politikos komiteto pranešime dėl investicijų ir reformų finansavimo palengvinimo siekiant padidinti Europos konkurencingumą ir sukurti kapitalo rinkų sąjungą (Draghi pranešimas) (2024/2116(INI)) pabrėžiama, kad pensijos padeda apsaugoti pensininkus, kurti kapitalo rinkas ir sutelkti investicijas, ir visų pirma Komisija primygtinai raginama užtikrinti, kad visos valstybės narės įdiegtų paprastas ir skaidrias pensijų sekimo sistemas;

(2) įtraukios sudėties euro grupė 2024 m. kovo mėn. paragino i) valstybes nares įvertinti produktų prieinamumą savo piliečiams profesinių pensijų rinkoje ir dalytis geriausios praktikos pavyzdžiais, be kita ko, kaip pagerinti piliečių įtraukimą į profesinių pensijų sistemas; ii) Europos Komisiją prisidėti prie valstybių narių pastangų nustatant ir siūlant geriausią praktiką; iii) valstybes nares sukurti pensijų sekimo sistemas, kad jų piliečiai galėtų susidaryti bendrą vaizdą apie būsimas pensines pajamas, ir iv) Europos Komisiją, bendradarbiaujant su Europos draudimo ir profesinių pensijų institucija ir valstybėmis narėmis, parengti pensijų rodiklių suvestinę;

(3) 2024 m. balandžio mėn. euro zonos aukščiausiojo lygio susitikimo pareiškime visos valstybės narės ir ES institucijos buvo paragintos užtikrinti greitą visų minėtame įtraukios sudėties euro grupės pareiškime išdėstytų priemonių įgyvendinimą;

(4) 2025 m. kovo 19 d. Europos Komisijos komunikate „Santaupų ir investicijų sąjunga. Piliečių gerovės ir ekonomikos konkurencingumo skatinimo ES strategija“ Komisija įsipareigoja skatinti naudoti pensijų sekimo sistemas, pensijų rodiklių suvestines ir automatinį įtraukimą ir su tuo susijusią geriausią praktiką, kad žmonės būtų geriau informuojami apie numatomas jų pensines pajamas ir galėtų geriau pasirengti išėjimui į pensiją. Tokios priemonės padėtų užtikrinti didesnį profesinių pensijų rinkų mastą ir gylį, o tai būtų naudinga ne tik žmonėms, bet ir visai Sąjungos ekonomikai;

(5) 2025 m. gegužės mėn. Europos Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje dėl papildomų pensijų Komisijai rekomenduojama didinti duomenų apie pensijų stygių skaidrumą tiek individualiu, tiek šalių lygmenimis, spartinant savo politikos veiksmus, susijusius su pensijų sekimo sistemomis ir rodiklių suvestinėmis;

(6) 2019 m. gruodžio mėn. Aukšto lygio ekspertų grupės pensijų klausimais ataskaitoje valstybėms narėms buvo rekomenduota laikytis ilgalaikio ir visapusiško požiūrio į daugiapakopių pensijų sistemų plėtojimą ir pateiktos rekomendacijos ES institucijoms, valstybėms narėms, pensijų teikėjams ir socialiniams partneriams, kaip tą pasiekti;

(7) 2020 m. birželio mėn. Kapitalo rinkų sąjungos aukšto lygio forumo ataskaitoje įspėjama, kad pensijų neadekvatumo rizika valstybėms narėms kelia politinių ir biudžeto problemų, ir rekomenduojama, kad Komisija i) parengtų rodiklių suvestinę, skirtą valstybių narių pažangai pensijų adekvatumo ir tvarumo srityje vertinti; ii) paskatintų kurti asmenų pensijų sekimo sistemas, ir iii) paremtų automatinio įtraukimo sistemų įdiegimą, kad visose valstybėse narėse būtų užtikrintas adekvatus pensinis draudimas;

(8) papildomos informacijos šiose srityse suteikė 2021 m. Europos Komisijos vardu atliktas geriausios automatinio įtraukimo praktikos tyrimas ir Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijos techninės rekomendacijos dėl geriausios pensijų sekimo sistemų ir pensijų rodiklių suvestinių praktikos, taip pat jos papildoma 2025 m. rugsėjo mėn. techninė informacija, skirta peržiūroms, vykdytoms įgyvendinant santaupų ir investicijų sąjungą;

(9) 2024 m. pensijų adekvatumo ataskaita, kurią bendrai parengė Europos Komisija ir Socialinės apsaugos komitetas, ir 2024 m. ataskaita dėl senėjimo (joje numatomos su visuomenės senėjimu susijusios viešosios išlaidos ateinančiais dešimtmečiais), kurią bendrai parengė Europos Komisija ir Ekonominės politikos komitetas, Komisija informuojama atitinkamai apie dabartinį ir būsimą pensijų adekvatumą bei pagrindinius iššūkius visoje ES ir apie viešųjų finansų tvarumą;

(10) Europos socialinių teisių ramsčio 15 principu įtvirtinama, kad darbuotojai ir savarankiškai dirbantys asmenys turi teisę į pensiją, proporcingą jų įmokoms ir užtikrinančią adekvačias pajamas, o moterys ir vyrai turi lygias galimybes įgyti teises į pensiją;

(11) 2019 m. lapkričio 8 d. Tarybos rekomendacijoje ([1]) dėl darbuotojų ir savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos galimybių valstybėms narėms pateikiama rekomendacija užtikrinti, kad socialinės apsaugos sistemų sąlygos ir taisyklės būtų skaidrios ir kad asmenys turėtų prieigą prie naujausios, išsamios, patogios naudoti ir lengvai suprantamos nemokamos informacijos apie jų asmenines teises į išmokas ir pareigas. Valstybėms narėms taip pat rekomenduojama prireikus supaprastinti administracinius reikalavimus darbuotojams, savarankiškai dirbantiems asmenims ir darbdaviams, kad jie galėtų gauti socialinę apsaugą ir ja naudotis;

(12) būtina imtis finansinio švietimo ir pensijų skaidrumo skatinimo priemonių, nes planuoti pensijas gali trukdyti menkas finansinis raštingumas ir kognityvinis bei elgesio šališkumas. Tokį didelės gyventojų dalies šališkumą atskleidė 2023 m. liepos mėn. „Eurobarometro“ apklausa. 2024 m. gegužės 14 d. Tarybos išvadose valstybės narės ir Komisija paragintos imtis plataus masto priemonių finansiniam raštingumui ES didinti, be kita ko, sudaryti sąlygas žmonėms pasirengti ateičiai ir į ją investuoti. Reaguodama į šį raginimą, 2025 m. rugsėjo 30 d. Komisija paskelbė finansinio raštingumo strategiją, išdėstydama iniciatyvas, kuriomis siekiama įgalinti žmones priimti labiau informacija pagrįstus sprendimus dėl ilgalaikio planavimo, įskaitant pensijų planavimą;

(13) kad žmonės galėtų įsitraukti į finansinį išėjimo į pensiją planavimą, be finansinio švietimo priemonių, reikės ir veiksmingų informavimo priemonių. Dauguma europiečių neturi duomenų ir priemonių, kad galėtų sekti savo teises į pensijų išmokas, kurios vis dažniau paskirstomos tarp skirtingų sistemų ir – vis dažniau – šalių, ir tai kliudo priimti informacija pagrįstus sprendimus dėl karjeros, išėjimo į pensiją ir taupymo poreikių. Priimti tinkamai informacija pagrįstus sprendimus pensijų gavėjams, ypač moterims, galėtų padėti didinamas informuotumas apie karjeros pasirinkimo, pavyzdžiui, karjeros pertraukų ir darbo ne visą darbo laiką, poveikį pensiniam amžiui ir santaupoms. Nacionalinė pensijų sekimo sistema – skaitmeninė priemonė, kurioje teikiama konsoliduota sukauptų teisių į pensiją ir, idealiu atveju, numatomų pensijų išmokų iš visų šaltinių apžvalga, – gali prisidėti prie skaidrumo ir informuotumo ir didinti pasitikėjimą pensijų sistemomis, taip sudarant sąlygas asmenims geriau įvertinti būsimą savo pensinių pajamų adekvatumą ir priimti informacija pagrįstus sprendimus. Nors dauguma valstybių narių turi specialias internetines informacines platformas, susijusias su teisėmis į pensijų išmokas, jos dažnai yra skirtos valstybės užtikrinamoms pensijoms ir jose trūksta visapusiškos informacijos apie papildomas pensijas. Pensijų sekimo sistemą, kurioje pateikiama išsami informacija apie visas pakopas ir pensijų teikėjus, dabar teikia tik kelios valstybės narės;

(14) valstybės narės savo gyventojams turėtų suteikti galimybę naudotis išsamia pensijų sekimo sistema. Taip būtų užpildyta informacijos apie pensijas spraga ir asmenys įgalinti įvertinti ir prireikus padidinti savo dabartinių ir būsimų pensinių pajamų adekvatumą. EIOPA techninėse rekomendacijose pateikiama gerosios praktikos pavyzdžių, susijusių su nacionalinių pensijų sekimo sistemų kūrimu, valdymu ir įgyvendinimu. Kad pensijų sekimo sistema būtų veiksminga, jos struktūra turi būti orientuota į naudotoją ir atsižvelgti į vidutinio asmens poreikius bei kognityvinį šališkumą. Tai apima paprastą ir suprantamą informacijos pateikimą paprasta kalba ir daugiasluoksnio požiūrio taikymą, kai pradiniame puslapyje pirmenybė teikiama esminei informacijai. Naudotojams, norintiems sužinoti daugiau, taip pat turėtų būti teikiama išsami informacija apie būsimas išmokas. Be to, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jų pensijų sekimo sistemos atitiktų Europos prieinamumo akto (Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/882 ([2])) ir Saityno prieinamumo direktyvos (Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/2102 ([3])) reikalavimus;

([1]) 2019 m. lapkričio 8 d. Tarybos rekomendacija dėl darbuotojų ir savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos galimybių (OL C 387, 2019 11 15, p. 1).

([2]) 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų (OL L 151, 2019 6 7, p. 70, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj).

([3]) 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/2102 dėl viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainių ir mobiliųjų programų prieinamumo (OL L 327, 2016 12 2, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/2102/oj).

(15) Europos Komisija remia siekį sukurti Europos pensijų sekimo sistemą – visos Europos platformą, kuri turėtų veikti kaip centras, jungiantis įvairias nacionalines pensijų sekimo sistemas visoje ES. Europos pensijų sekimo sistema turėtų sudaryti sąlygas mobiliesiems darbuotojams susidaryti bendrą savo teisių į pensijų išmokas, neatsižvelgiant į tai, kurioje valstybėje narėje pensijos buvo kaupiamos, vaizdą. Nacionalinės pensijų sekimo sistemos turi būti sukurtos ir parengtos arba pritaikytos taip, kad būtų techniškai sąveikios ir joms būtų leidžiama dalytis duomenimis su Europos pensijų sekimo sistema, – tai yra būtina veiksmingo tarpvalstybinio pensijų sekimo sąlyga;

(16) vis daugiau iššūkių pensijų sistemų adekvatumui ir tvarumui visoje ES kelia demografinės tendencijos, technologinės plėtros poveikis užimtumui ir naujos darbo formos. Vidutinė ES valstybės užtikrinama pensija, išreikšta vidutinio bruto darbo užmokesčio procentine dalimi, ateinančiais dešimtmečiais turėtų mažėti. Tačiau pensijų sistemų struktūra ir teisės į pensijų išmokas pagal skirtingas amžiaus grupes, lytis, sektorius, uždarbio lygius, karjeros trukmę ir kelius visoje ES labai skiriasi. Tai reiškia nevienodą gyventojų pensijų adekvatumą;

(17) atsižvelgdamos į demografinį spaudimą, dauguma valstybių narių reformavo savo pensijų sistemas, dėl to daugeliu atvejų pajamų pakeitimo valstybės užtikrinamomis pensijomis normos gali būti mažesnės. Nepaisant kelių tvarumą didinančių reformų, daugelio valstybių narių valstybės užtikrinamų pensijų sistemos vis dar patiria spaudimą. Tuo tarpu vis svarbesnį vaidmenį papildydamos valstybinių pensijų sistemas ir taip užtikrindamos, kad pensininkai gautų adekvačias pensines pajamas, kartu išlaikydamos sistemos tvarumą, atlieka profesinių ir asmeninių pensijų sistemos. Tačiau daugelyje valstybių narių papildomos pensijos tebėra nepakankamai išplėtotos, o papildomas pensinis draudimas, palyginant įvairias gyventojų grupes, skiriasi dėl įvairių veiksnių, pavyzdžiui, taupymo pajėgumų skirtumų, nepakankamo finansinio raštingumo ir skaidrumo, taip pat nepakankamo pasitikėjimo papildomų pensijų sektoriaus gebėjimu užtikrinti grynąjį realų santaupų augimą. Galimybė gauti profesines pensijas priklauso nuo darbo sutarties rūšies, užimtumo sektoriaus, darbdavio dydžio, taip pat nuo kolektyvinių derybų sistemų ir socialinio dialogo šioje srityje tvirtumo. Laikantis visapusiško požiūrio, kuris būtų pritaikytas įvairioms gyventojų grupėms, reikėtų stengtis sudaryti palankesnes sąlygas pasinaudoti papildomomis pensijomis;

(18) kadangi atsakomybė už pensijų sistemų organizavimą tenka valstybėms narėms, šia rekomendacija siekiama pateikti gaires dėl pensijų sekimo sistemų, pensijų rodiklių suvestinių ir automatinio įtraukimo sistemų įdiegimo ir, kai aktualu ir būtina, peržiūros. Siekiama didinti asmenų informuotumą apie numatomas jų bendras pensines pajamas iš visų pensijų pakopų ir padėti jiems geriau pasirengti išėjimui į pensiją, taip pat gerinti valstybių narių gebėjimą įvertinti ir peržiūrėti savo pensijų sistemų tvarumą ir adekvatumą, be kita ko, atsižvelgiant į įvairias demografines grupes. Rekomendacijoje atsižvelgiama į suinteresuotųjų subjektų nuomones ir rekomendacijas, gautas per konsultacijas, ir į pensijų sekimo sistemų, pensijų rodiklių suvestinių ir automatinio įtraukimo socialinio ir ekonominio poveikio įrodymus;

(19) keliose valstybėse narėse socialiniai partneriai, naudodamiesi savo savarankiškumu ir kolektyvinių derybų prerogatyvomis, atlieka esminį vaidmenį valdant ir kuriant profesinių pensijų fondus. Šis socialiniu dialogu grindžiamas bendros atsakomybės modelis pasirodė esąs labai veiksmingas užtikrinant patikimų profesinių pensijų teikimą. Įrodyta, kad jis skatina darbuotojų ir darbdavių atsakomybę ir didina profesinių pensijų fondų ilgalaikį tvarumą, adekvatumą, efektyvumą ir skaidrumą, taip pat jų suderinamumą su ekonominiais ir socialiniais tiek darbuotojų, tiek darbdavių interesais. Kai kuriose valstybėse narėse, kuriose profesinių pensijų sistemos yra mažiau išvystytos, darbdavių įmokos atitinka jų darbuotojų įmokas į asmeninių pensijų sistemas. Ši įmoka atsispindi darbuotojų darbo užmokesčio pakete ir padeda didinti pensijų pajamas;

(20) visuomenės informavimas apie pensijų reformos poreikius ir jų poveikį gali būti patikimas tik tuo atveju, jei jis yra objektyvus ir pagrįstas patikimais duomenimis. Rengiant ilgalaikes pensijų reformas labai svarbu, kad valstybės narės galėtų politinius sprendimus pagrįsti išsamia ir pakankamai perspektyvine informacija apie valstybines ir papildomas pensijas. Nors papildomų pensijų fondų ir jų narių statistinius duomenis renka dauguma valstybių narių, tačiau, be išsamių duomenų apie valstybės užtikrinamas pensijas, duomenų ir priemonių, kad galėtų sistemingai stebėti bendrą savo daugiapakopių pensijų sistemų adekvatumą ir tvarumą, turi tik kelios valstybės narės;

(21) pensijų rodiklių suvestinių tikslas – padėti valstybėms narėms savo daugiapakopėse sistemose stebėti pensinio draudimo, tų sistemų adekvatumo ir tvarumo pokyčius ir sudaryti joms sąlygas savo pensijų reformas remti tiksliais ir patikimais duomenimis. Tokia visapusiška apžvalga leistų valstybėms narėms parengti išsamias pensijų ir socialines reformas kartu užtikrinant fiskalinį tvarumą bei adekvatumą ir sudarytų palankesnes sąlygas objektyvioms viešoms diskusijoms apie reformų poreikius ir poveikį;

(22) rengiant tokias rodiklių suvestines, EIOPA siūlo naudoti tuos pačius rodiklius, kurie naudojami kas trejus metus teikiamose ataskaitose atitinkamai dėl senėjimo ir dėl pensijų adekvatumo ir Europos Komisijos metinėje skolos tvarumo stebėsenos ataskaitoje. Šiuos rodiklius reikėtų papildyti pagrindine informacija apie profesinių ir asmeninių pensijų indėlį į adekvatumą ir tvarumą. Pensijų duomenų aprėptį ir tikslumą ilgainiui būtų galima padidinti, jei įvairios nacionalinės institucijos, vykdančios pensijų teikėjų priežiūrą, rinktų atitinkamus duomenis ir užtikrintų, kad jie būtų teikiami centrinei duomenų platformai. Atitinkami duomenys būtų susiję su išskaidyta informacija tiek apie būsimų, tiek apie dabartinių pensininkų įmokas ir sukauptus reikalavimus. Valstybėms narėms taip pat galėtų būti naudinga keistis prioritetų nustatymo ir duomenų rinkimo gerosios praktikos pavyzdžiais;

(23) prognozių tikslumą padidintų informacija apie tokius veiksnius kaip turtas, įsipareigojimai, įmokos, grąža ir mokesčiai, taip pat apie papildomų pensijų gavėjų lytį ir amžiaus struktūrą. Valstybės narės raginamos gerinti savo duomenis apie papildomas pensijas ir jų stebėseną, taip pat bendradarbiauti su Komisija ir kitomis valstybėmis narėmis siekiant sukurti priemonę, kuri padėtų išsamiai apžvelgti dabartinį ir būsimą pensijų sistemų adekvatumą ir tvarumą. Valstybių narių pensijų rodiklių suvestinėse pateiktus duomenis būtų galima palyginti, jei būtų naudojamos tos pačios apibrėžtys ir klasifikacijos, kurios pateiktos atitinkamai ataskaitoje dėl senėjimo ir pensijų adekvatumo ataskaitoje. Šias ataskaitas rengiančios darbo grupės prireikus galėtų parengti papildomas apibrėžtis, prielaidas, metodikas, gaires ir taksonomijas, užtikrindamos, kad informacijos teikimo našta būtų kuo mažesnė. Atsižvelgiant į įtraukios sudėties euro grupės Europos Komisijai ir valstybėms narėms pavestą užduotį, nacionalinių pensijų rodiklių rinkimas ES pensijų rodiklių suvestinėje leistų valstybėms narėms palyginti savo nacionalinius pensijų veiksmingumo rezultatus su kitų valstybių narių rezultatais ir semtis įkvėpimo iš gerosios praktikos pavyzdžių, kartu didinant pensijų adekvatumą ir fiskalinį tvarumą;

(24) nepaisant prognozuojamo pensijų adekvatumo sumažėjimo, jei politika nesikeis, menkas dalyvavimas savanoriškose papildomų pensijų sistemose ir palyginti nedidelė suma, kurią namų ūkiai sutaupo naudodamiesi ilgalaikiais taupymo ir investiciniais produktais, palyginti su jų finansiniu turtu, sutaupomu kaip banko indėliai, rodo, kad esamos paskatos nėra pakankamai įtikinamos, kad daugelis asmenų imtųsi skubių veiksmų. Šiuo atžvilgiu gali padėti automatinio įtraukimo sistemos;

(25) automatinis įtraukimas reiškia, kad asmenys automatiškai įtraukiami į papildomų pensijų sistemą ir turi galimybę atsisakyti joje dalyvauti. Taip nukrypstama nuo savanoriško dalyvavimo požiūrio, pagal kurį reikia aktyviai priimti sprendimą dalyvauti. Paaiškėjo, kad automatinis įtraukimas sėkmingai padėjo padidinti dalyvavimą kaupiant lėšas pensijai tose šalyse, kuriose jis buvo įgyvendintas. Jis paprastai taikomas profesinėms pensijoms, bet gali būti numatytas taikyti ir kitais atvejais, pavyzdžiui, savarankiškai dirbantiems asmenims;

(26) valstybės narės turėtų įdiegti būtiną teisinę sistemą, kad būtų sudarytos sąlygos automatiniam įtraukimui. Kad sukurtų palankią aplinką, jos turėtų bent: i) nustatyti gyventojų, kurie atitinka automatinio įtraukimo reikalavimus, dalį; ii) nuspręsti dėl atsisakymo dalyvauti ir pakartotinio įtraukimo galimybių; iii) nustatyti reikalavimus atitinkančias pensijų sistemas ir iv) parengti standartinį pensijos planą. Valstybės narės taip pat turėtų užtikrinti, kad nacionalinės kompetentingos institucijos būtų pajėgios prižiūrėti, kaip investuojamos ir valdomos automatiškai įtrauktų asmenų santaupos, ir užtikrinti, kad išlaidos išliktų proporcingos siūlomai grąžai;

(27) automatinio įtraukimo mechanizmai turėtų būti nustatyti taip, kad būtų išsaugotas gerai veikiančių nacionalinių valstybės užtikrinamų ar papildomų pensijų sistemų vientisumas. Jie neturėtų į nepalankią padėtį statyti esamų profesinių pensijų sistemų dalyvių, sumažinti privalomo darbuotojų dalyvavimo profesinių pensijų sistemose tais atvejais, kai toks privalomas dalyvavimas egzistuoja, arba pakenkti nacionaliniams solidarumo mechanizmams. Įvairių šalių patirtis atskleidė struktūrines savybes, turinčias įtakos automatinio įtraukimo veiksmingumui. Kad paskatintų automatinio įtraukimo naudojimą ir užtikrintų jo sėkmę, valstybės narės raginamos mokytis iš šios geriausios praktikos ir ją pritaikyti, kai būtina, prie konkrečiai šaliai būdingų sąlygų;

(28) kad pagerėtų pensijų adekvatumas ir būtų pašalinti pensijų skirtumai tarp įvairių gyventojų grupių, užimtumo sektorių ir darbo sutarčių rūšių, automatinio įtraukimo reikalavimus atitinkančių gyventojų dalis turėtų būti kuo didesnė;

(29) ankstesnė patirtis parodė, kad automatinis įtraukimas veiksmingiau padidina dalyvavimą papildomų pensijų sistemose, jei jį įgyvendinant suteikiama pakankamai laiko informacijos sklaidai, plačioms konsultacijoms su socialiniais partneriais ir suinteresuotaisiais subjektais, kaip antai finansų tarpininkais, ir veiksmingų komunikacijos kampanijų, kuriomis siekiama informuoti visuomenę, parengimui. Sinergija su pensijų sekimo sistemomis ir finansinio švietimo bei informuotumo didinimo programomis galėtų padėti būsimiems nariams geriau suprasti informaciją. Kad užtikrintų galimybes mokytis iš patirties ir sumažintų prisitaikymo naštą, valstybės narės galėtų apsvarstyti galimybę automatinį įtraukimą įvesti etapais, pavyzdžiui, laipsniškai orientuodamosi į konkrečių rūšių darbdavius ir reikalavimus atitinkančius asmenis arba leisdamos ilgainiui didinti įmokų tarifus. Pradedant nuo palyginti mažo įmokų tarifo, kuris ilgainiui laipsniškai didėtų iki lygio, būtino pensijų adekvatumo tikslui pasiekti, taip pat būtų galima padėti užtikrinti priimtinumą ir apriboti atsisakymo dalyvauti atvejų skaičių, visų pirma pradiniuose įgyvendinimo etapuose;

(30) darbdaviams, norintiems arba privalantiems inicijuoti automatinį įtraukimą, ypač santykinai mažesniems darbdaviams, gali kilti administracinių ir veiklos iššūkių, susijusių su darbuotojų įtraukimu į esamas papildomų pensijų sistemas arba savo profesinių pensijų sistemų kūrimu. Todėl valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę darbdaviams teikti administracinę paramą, kai tinkama, bendradarbiaudamos su socialiniais partneriais;

(31) papildomų pensijų sistemose dalyvaujančių darbuotojų einamosios disponuojamosios pajamos gali sumažėti, tačiau padidėtų pajamos išėjus į pensiją. Tai gali būti našta, ypač mažą darbo užmokestį gaunantiems asmenims ir jaunesniems darbuotojams, lemianti didesnį šių grupių atsisakymo dalyvauti atvejų skaičių ir žemesnį dalyvavimo lygį. Valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę taikyti tikslines mokesčių paskatas arba subsidijas, kad šios grupės galėtų sau leisti dalyvauti automatinio įtraukimo sistemose ir jose likti. Kad šios paskatos būtų veiksmingos, jos turi būti grindžiamos skaidria komunikacija ir aiškiomis bei paprastomis procedūromis. Valstybės narės taip pat galėtų apskritai apsvarstyti galimybę nustatyti mokesčių paskatas, kuriomis būtų skatinama plačiai naudotis papildomomis pensijomis, visų pirma pirmiau minėtoms grupėms. Jos taip pat primygtinai raginamos mokesčių paskatas rengti protingai ir ekonomiškai efektyviai, atsižvelgiant į jų fiskalinį poveikį ir poveikį kitoms priemonėms, pavyzdžiui, taupomosioms ir investicinėms sąskaitoms. Jei valstybės narės nusprendžia siūlyti mokesčių ir kitas lengvatas, kad paskatintų naudotis papildomų pensijų produktais, jos turi paskelbti išsamią informaciją apie mokesčių išlaidų poveikį pajamoms, laikydamosi savo informavimo pareigų pagal Tarybos direktyvos 2011/85/ES ([4]) su pakeitimais, padarytais Tarybos direktyva (ES) 2024/1265 ([5]), 14 straipsnį;

(32) darbo rinkos struktūra labai skiriasi tiek valstybėse narėse, tiek tarp jų. Neterminuotos darbo visą darbo laiką sutartys koegzistuoja kartu su nestandartinėmis sutartimis ir savarankišku darbu. Pastarosioms dviem užimtumo kategorijoms priklausančių asmenų pajamos laikui bėgant gali kisti ir gali būti gaunamos su dažnais pertrūkiais, o tai reiškia, kad reguliarios įmokos į pensijų sistemą jiems gali netikti. Siekiant užtikrinti, kad visiems žmonėms būtų suteikta galimybė pasipildyti valstybės užtikrinamas pensijas ir pasinaudoti automatinio įtraukimo mechanizmais, valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę šioms dviem kategorijoms taikyti specialią tvarką arba specialiai pritaikytas priemones, pavyzdžiui, suteikti daugiau lankstumo dėl jų įmokų į papildomų pensijų sistemas dažnumo ir dydžio;

(33) kadangi ne visų grupių gyventojai gali manyti, kad jiems būtų patogu ar finansiškai prieinama įsipareigoti mokėti tam tikras įmokas į papildomų pensijų sistemas, jie galėtų pasinaudoti atsisakymo dalyvauti ir pakartotinio įtraukimo galimybėmis. Taip jiems būtų suteikta galimybė pasitraukti iš automatinio įtraukimo sistemų arba vėl prie jų prisijungti vėlesniame etape. Ši galimybė padidintų sistemos priimtinumą ir pasitikėjimą ja. Valstybės narės galėtų spręsti, kaip dažnai suteikti tas galimybes, kad suderintų tikslą kuo labiau padidinti dalyvavimą ir užtikrinti sistemos stabilumą su tikslu suteikti žmonėms galimybę rinktis. Valstybėms narėms rekomenduojama nustatyti aiškius reikalavimų atitikimo kriterijus ir gerai apgalvotas atsisakymo dalyvauti ir pakartotinio įtraukimo galimybes;

([4]) 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L 306, 2011 11 23, p. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([5]) 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva (ES) 2024/1265, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L, 2024/1265, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

(34) kai kuriems asmenims gali trūkti informacijos ir finansinių įgūdžių, būtinų sprendimams dėl ilgalaikių investicijų priimti. Jiems taip pat gali būti sunku pasirinkti iš įvairių investicinio profilio galimybių, kurių kiekviena užtikrina skirtingą tikėtinos grąžos ir rizikos derinį. Kad žmonėms neužkrautų pareigos priimti per daug ir per sudėtingų sprendimų automatinio įtraukimo procese, valstybės narės turėtų pasiūlyti standartinius sprendimus su ribotu skaičiumi galimybių pasirinkti tokius elementus kaip įmokų tarifai, reikalavimus atitinkantys investicijų planai ar produktai, investavimo strategijos ir išmokų tvarka, kartu užtikrindamos, kad būtų pasiekti adekvačių pensinių pajamų ir pensijų adekvatumo tikslai, nes iš patirties matyti, kad dauguma automatiškai įtrauktų darbuotojų yra linkę priimti standartinius pasiūlymus ir toliau jais naudotis;

(35) visų pirma, kai tenka rinktis iš skirtingų investicinių profilių, atsižvelgdami į pensinių pajamų svarbą socialinei apsaugai, dauguma žmonių būtų linkę rinktis konservatyvius investicinius profilius, dažnai derinamus su tam tikra kapitalo apsauga. Tačiau, priklausomai nuo to, kaip tokia kapitalo apsauga sudaryta, ji gali būti brangi ir riboti galimybes didinti pensijai sukauptų lėšų vertę ilgais investavimo laikotarpiais. Gyvenimo ciklo investavimo strategijos, pagal kurias artėjant dalyvių pensiniam amžiui keičiamas lėšų paskirstymas pereinant nuo rizikingesnių prie konservatyvesnių investicijų, suteikia galimybę didinti grąžą, apima integruotas rizikos mažinimo priemones ir gali atitikti daugelio dalyvių poreikius. Valstybėms narėms rekomenduojama apsvarstyti galimybę šias investavimo strategijas rinktis kaip standartinius planus. Tačiau dalyviams taip pat reikėtų sudaryti sąlygas per savo karjerą rinktis kitas galimybes ar pereiti prie kitų investavimo strategijų;

(36) siekiant pagerinti pensijų adekvatumą ir atsižvelgiant į skirtingus asmens karjeros ar gyvenimo momentus, kai jis gali būti įtrauktas arba pasirinkti vėl būti įtrauktas į papildomų pensijų sistemas, asmenims turėtų būti suteikta galimybė minimalias įmokas papildyti savanoriškais mokėjimais;

(37) papildomų pensijų produktai ir kitos pensijų kaupimo galimybės visoje ES labai skiriasi ir apima ne tik profesinių pensijų sistemas, administruojamas profesinių pensijų įstaigų (PPĮ), kurios reglamentuojamos ES lygmeniu. Kai kuriose valstybėse narėse pensijų planai darbo vietoje gali būti rengiami draudimo produktų ir asmeninės pensijos produktų forma, o keliose valstybėse narėse tam tikros tarpvalstybinės bendrovės naudojasi visos Europos asmeninės pensijos produktu (PEPP), kad suteiktų savo darbuotojams pensijų planą. Visose tokiose sistemose įmokas moka ir darbdaviai, ir darbuotojai. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad bet koks automatinio įtraukimo sprendimas, pasirinktas kaip atitinkantis reikalavimus, ilguoju laikotarpiu duotų naudos lėšas kaupiantiems asmenims. Šiuo tikslu patartina, kad valstybės narės automatinio įtraukimo reikalavimus atitinkančius pensijų produktus pasirinktų remdamosi jų galimybėmis pasiekti norimus politikos tikslus, konsultuodamosi su socialiniais partneriais ir, kai tinkama, suinteresuotais pensijų teikėjais. Be to, kai valstybės narės suteikia mokesčių paskatas ir (arba) subsidijas darbdaviams ir darbuotojams, tas pačias mokesčių paskatas ir subsidijas jos turėtų suteikti už bet kokį panašų produktą. Valstybės narės turėtų pašalinti mokesčių ir kitas nacionalines kliūtis, kad palengvintų tarpvalstybinį pensijų fondų investavimą ir veikimą ir taip paskatintų didesnę ES pensijų rinkos integraciją, kad būtų geriau atspindėtas bendrosios rinkos aspektas;

(38) siekiant kuo labiau padidinti aprėptį, standartiniai planai turėtų būti atviri visiems darbuotojams ir savarankiškai dirbantiems asmenims, įskaitant dirbančius ekonomikos sektoriuose ar priklausančius kategorijoms, kurių neapima pagal socialinių partnerių susitarimus įsteigtos profesinių pensijų sistemos. Darbuotojai per savo karjerą gali keisti darbą, dirbti skirtinguose ekonomikos sektoriuose ar skirtingose šalyse arba pagal skirtingų rūšių sutartis, kurioms papildomų pensijų planas gali būti netaikomas. Valstybės narės turėtų apsvarstyti, ar tie asmenys ir toliau turėtų mokėti įmokas į pensijos planą, į kurį jie buvo įtraukti anksčiau, ar jie turėtų būti įtraukti į standartinį pensijos planą ar bet kokį kitą pasirinktą reikalavimus atitinkantį pensijų produktą. Pastaruoju atveju valstybės narės turėtų apsvarstyti, ar darbuotojai turėtų turėti teisę perkelti teises į pensijų išmokas į naują sistemą ir, jei taip, kokiomis sąlygomis;

(39) valstybės narės turėtų periodiškai įvertinti, ar gerai veikia automatinio įtraukimo sistema, ir nustatyti tinkamą reikalavimus atitinkančių produktų ar mechanizmų ir jų teikėjų priežiūros mechanizmą. Priežiūros institucijos turėtų būti pajėgios stebėti atitinkamų pensijų kaupimo mechanizmų veiksmingumo rezultatus ir turėtų turėti įgaliojimus prireikus įsikišti ankstyvame etape siekdamos užtikrinti, kad papildomų pensijų sistemos padėtų veiksmingai padidinti pensines pajamas ir kad laikui bėgant būtų išsaugotos dalyvių teisės. Veiksminga priežiūra gali padidinti pasitikėjimą sistema ir sumažinti atsisakymo dalyvauti atvejų skaičių;

(40) kai kuriose šalyse darbdaviai privalo savo darbuotojus įtraukti automatiškai. Kai kurios šią priemonę taikančios šalys įsteigė viešąją įstaigą, atsakingą už pensijai kaupiamų lėšų administravimą ir atliekančią tam tikrą vaidmenį investuojant tas lėšas. Šios priemonės gali gerokai paskatinti dalyvavimą. Valstybės narės turėtų įvertinti, ar jos atitinka būtinas sąlygas, kad galėtų veiksmingai įgyvendinti tokias priemones;

(41) ši rekomendacija nedaro poveikio valstybių narių kompetencijai organizuoti ir projektuoti nacionalines pensijų sistemas. Šia rekomendacija neribojamas socialinių partnerių savarankiškumas tose srityse, kuriose jie yra atsakingi už pensijų sistemų sukūrimą ir valdymą. Todėl ši rekomendacija neturėtų daryti poveikio nacionalinei socialinei ir darbo teisei, susijusiai su pensijų sistemų ir kolektyvinių derybų sistemų organizavimu,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

1 straipsnis

Dalykas

1. Šia rekomendacija siekiama patobulinti pensijų sistemas: sukurti asmenims skirtas pensijų sekimo sistemas, pensijų rodiklių suvestines ir įgyvendinti automatinį įtraukimą į papildomų pensijų sistemas. Joje pateikiamos priemonės, skirtos padėti žmonėms priimti informacija pagrįstus sprendimus, kai jie planuoja kaupti lėšas pensijai, ir padėti valstybėms narėms priimti informacija pagrįstus sprendimus dėl pensijų adekvatumo ir tvarumo. Joje taip pat nustatomos priemonės, kuriomis siekiama didinti pensijų adekvatumą ir tvarumą skatinant aktyvesnį dalyvavimą papildomų pensijų sistemose.

2. Ši rekomendacija nedaro poveikio valstybių narių teisei nustatyti pagrindinius savo socialinės apsaugos sistemų, įskaitant pensijų sistemas, principus ir įvairias nacionalinės praktikos formas darbo santykių ir socialinio dialogo srityse.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šioje rekomendacijoje vartojamų terminų apibrėžtys:

1) valstybės užtikrinamos pensijos – teisės aktais grindžiamos pensijų sistemos, administruojamos valdžios sektoriaus institucijų;

2) papildomos pensijos – profesinių ir asmeninių pensijų sistemos, pagal kurias teikiamos valstybės užtikrinamas pensijas papildančios pensinės pajamos;

3) profesinės pensijos – kolektyvinės pensijų sistemos, susijusios su darbo santykiais ir paprastai grindžiamos darbdavių ir darbuotojų sutartimi įformintais susitarimais arba susijusios su profesine veikla;

4) asmeninės pensijos planai – pensijų kaupimo mechanizmai, paprastai grindžiami sutartimi tarp lėšas kaupiančio asmens ir finansinių paslaugų teikėjo, kurios aiškus tikslas – teikti pajamas išėjus į pensiją;

5) pensijų sekimo sistema – skaitmeninė priemonė, paprastai saugus interneto portalas arba mobilioji programėlė, kurioje asmenims teikiama jų individualių sukauptų teisių į pensijų išmokas apžvalga ir būsimų išmokų projekcijos visose pensijų sistemose, kurių narys arba naudos gavėjas tas asmuo yra;

6) pensijų rodiklių suvestinėje valstybėms narėms pateikiama visapusiška jų pensijų sistemų apžvalga, apimanti dabartinių ir būsimų teisių į pensijų išmokas rodiklius suvestiniu valstybės narės lygmeniu ir visus pensinių pajamų šaltinius, visų pirma valstybės užtikrinamas, profesines ir asmenines pensijas, kad valstybės narės galėtų nustatyti pensijų adekvatumo ir tvarumo spragas;

7) automatinis įtraukimas reiškia, kad asmenys automatiškai įtraukiami į papildomų pensijų planus ir jiems suteikiama galimybė per nustatytą laikotarpį atsisakyti juose dalyvauti;

8) pensijų adekvatumas siejamas su tikslais užtikrinti, kad pensijų sistemos: i) apsaugotų vyresnio amžiaus žmones nuo skurdo, ii) išlaikytų pajamų lygį išeinant į pensiją, iii) suteiktų žmonėms galimybę pensijoje praleisti pagrįstą gyvenimo dalį. Papildomos pensijos visų pirma padeda siekti antrojo tikslo – išlaikyti pajamas.

3 straipsnis

Pritaikymas prie nacionalinių sąlygų

Nedarant poveikio esamai darbo santykių ir socialinio dialogo praktikai arba valstybių narių kompetencijai organizuoti ir projektuoti savo nacionalines pensijų sistemas, įgyvendinant šioje rekomendacijoje išdėstytus veiksmus valstybėms narėms rekomenduojama atitinkamai įtraukti socialinius partnerius ir atitinkamus suinteresuotuosius subjektus, pavyzdžiui, pensijų teikėjus ir naudos gavėjams atstovaujančias organizacijas, ir su jais konsultuotis, laikantis nusistovėjusios nacionalinės praktikos ir nacionalinės pensijų sistemos struktūros. Valstybės narės taip pat raginamos mokytis iš kitose valstybėse narėse taikomos gerosios praktikos ir prireikus pritaikyti šią praktiką prie nacionalinių sąlygų.

I SKYRIUS

PENSIJŲ STEBĖSENOS PRIEMONĖS

I SKIRSNIS.

Pensijų sekimas

4 straipsnis

Išsamios pensijų sekimo sistemos nustatymas

1. Europos Komisija rekomenduoja, kad valstybės narės nustatytų pensijų sekimo sistemą. Pensijų sekimo sistema turėtų būti bendra visoje šalyje teikiama paslauga, nemokamai prieinama visiems asmenims, kuria naudodamiesi jie galėtų apžvelgti savo individualias sukauptas teises į pensijų išmokas įvairiose sistemose, į kurias jie yra arba buvo įtraukti. Pensijų sekimo sistema turėtų apimti valstybės užtikrinamas pensijas, profesinių pensijų sistemas ir, kai taikoma, asmeninės pensijos produktus, prireikus laipsniškai išplečiant jos taikymo sritį. Be to, siekiant įgalinti asmenis planuoti savo finansus, teikiant paslaugą turėtų būti teikiamos galimų būsimų pensinių pajamų iš visų jų pensijų sistemų projekcijos.

2. Pensijų sekimo sistemos sąsaja turėtų būti patogi naudotojams. Turėtų būti atsižvelgiama į skirtingų amžiaus grupių poreikius ir teikiama aiški bei suprantama informacija, pritaikyta vidutinio naudotojo poreikiams. Valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę naudoti daugiasluoksnę sąsają: iš pradžių būtų rodoma pati svarbiausia informacija apie teises į pensijų išmokas ir paprastos būsimų išmokų projekcijos, o paprašius būtų pateikiama išsamesnė informacija. Išsamesnė informacija galėtų apimti, pavyzdžiui, skirtingus projekcijų scenarijus, grindžiamus karjeros prielaidomis. Be to, valstybės narės turėtų reguliariai atlikti naudotojų testavimą, kad būtų galima pagerinti naudotojų patirtį.

3. Valstybės narės turėtų atsižvelgti į skirtingą įvairių gyventojų grupių skaitmeninių įgūdžių lygį. Kai būtina, jos turėtų teikti papildomą neskaitmeninę informaciją ir asmenines paslaugas, taip užtikrindamos prieigą prie pagrindinės informacijos apie pensijas tiems, kas skaitmeninių priemonių nenaudoja, įskaitant asmenis su negalia, kurie turi prieinamumo reikalavimų. Pavyzdžiui, galima teikti pagalbą telefonu, paštu arba susitikus asmeniškai.

5 straipsnis

Valdymas ir finansavimas

1. Valstybės narės turėtų nustatyti aiškią pensijų sekimo sistemos valdymo struktūrą, grindžiamą pelno nesiekiančios veiklos, nepriklausomumo, patikimumo ir skaidrumo principais, o tai galima padaryti pasinaudojant, pavyzdžiui, viešuoju subjektu arba viešojo ir privačiojo sektorių partneryste.

2. Valstybės narės, bendradarbiaudamos su pensijų sektoriumi ir (arba) suinteresuotaisiais subjektais ar pensijų teikėjais, kai aktualu, turėtų užtikrinti tvarų pensijų sekimo sistemos sukūrimo ir nuolatinio veikimo finansavimą.

6 straipsnis

Duomenų saugumas ir sąveikumas

1. Valstybės narės turėtų nustatyti keitimosi duomenimis modelį, naudotiną nacionalinėje pensijų sekimo sistemoje. Jos turėtų nustatyti privalomą ir išsamią saugumo ir privatumo sistemą, kad būtų užtikrintas saugus, unikalus ir patogus naudoti skaitmeninės atpažinties metodas naudotojų tapatumui nustatyti ir užtikrinta aukšto lygio piliečių asmens duomenų apsauga.

2. Rengdamos savo nacionalines pensijų sekimo sistemas valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jų techninė infrastruktūra ir teisinė sistema, be kita ko, susijusi su dalijimusi duomenimis, būtų suderinama su būsimu prisijungimu prie Europos pensijų sekimo sistemos, taip remiant ES tarpvalstybinį darbo jėgos judumą ir tarpvalstybinį keitimąsi individualių pensijų duomenimis ir (arba) informacija. Šiuo tikslu valstybės narės turėtų pasinaudoti esamų Europos pensijų sekimo sistemos narių geriausia praktika ir patirtimi.

II SKIRSNIS

Pensijų rodiklių suvestinės

7 straipsnis

Išsamių pensijų rodiklių suvestinių nustatymas

1. Valstybėms narėms rekomenduojama nustatyti išsamias nacionalines pensijų rodiklių suvestines, kad laikui bėgant būtų galima sistemingai stebėti bendrą daugiapakopių pensijų sistemų adekvatumą ir tvarumą, taip pat pensijų stygių. Šiuo tikslu valstybės narės turėtų rinkti ir viešai skelbti apibendrintus duomenis apie valstybės užtikrinamų ir papildomų pensijų indėlį užtikrinant pensinių pajamų adekvatumą ir jų pensijų sistemos tvarumą.

2. Valstybėms narėms rekomenduojama pasinaudoti viešosioms įstaigoms jau teikiamais duomenimis, kaip antai informacija, kurią pensijų fondai periodiškai teikia priežiūros institucijoms ar statistikos tarnyboms, pasinaudoti sinergija su pensijų sekimo sistemomis ir taikyti proporcingumo principą atrenkant duomenis, kai jos siekia užpildyti duomenų spragas ir padidinti tikslumą.

3. Rinkdamos atitinkamą informaciją valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų išsaugotas priežiūros duomenų konfidencialumas ir papildomų pensijų sistemų dalyvių asmens duomenų apsauga.

4. Valstybės narės raginamos keistis praktikos pavyzdžiais su kitomis valstybėmis narėmis ir Europos Komisija, kad būtų galima nustatyti svarbius informacijos gavimo aspektus ir būdus nesukuriant nereikalingos informacijos teikimo naštos.

8 straipsnis

Rodiklių suvestinių rodikliai

1. Valstybėms narėms rekomenduojama rinkti informaciją apie papildomų pensijų sistemų narių skaičių, jų įmokas ir sukauptus išmokų reikalavimus, išskaidytus pagal apibrėžtų įmokų ir apibrėžtų išmokų sistemas ir (arba) produktus, įsipareigojimus ir turtą, susijusius su pensijų sistemomis, jų investicijų grąžą, išlaidas ir mokesčius, įmokas ir išmokas bendrai pagal šiuos mechanizmus, taip pat pagal pensijų rūšį.

2. Valstybėms narėms rekomenduojama nustatyti atitinkamus pensijų statistinius duomenis, kurie gali padėti stebėti skurdo riziką įvairiose demografinėse grupėse, pajamų pasiskirstymo įvairiuose amžiaus intervaluose ir lyčių kategorijose pokyčius, faktinio pensinio amžiaus pokyčius pajamų intervaluose ir su pensijomis susijusių mokesčių paskatų ir subsidijų fiskalines išlaidas.

3. Valstybės narės raginamos parengti pagrįsto būsimo laikotarpio pensijų adekvatumo projekcijas ir tvarumo parametrus, kuriais būtų galima remtis atliekant esamų sistemų ir planuojamų politikos priemonių vertinimą ir peržiūrą.

9 straipsnis

Keitimasis duomenimis su Europos Komisija

1. Valstybėms narėms rekomenduojama apibendrinta forma teikti pensijų statistinius duomenis Europos Komisijai. Jos raginamos bendradarbiauti su Europos Komisija nustatant bendras metodikas, kad būtų užtikrintas šių apibendrintų duomenų palyginamumas.

2. Europos Komisija rekomenduoja visoms valstybėms narėms, naudojant bendrai sutartas apibrėžtis, metodikas ir ekonomines prielaidas, pateikti įmokų į profesinių ir asmeninių privačių pensijų sistemas ir jų išlaidų projekcijas, skirtas Europos Komisijos ir Ekonominės politikos komiteto rengiamai ataskaitai dėl senėjimo, ir duomenis apie profesinių ir asmeninių pensijų indėlį į pensines pajamas, skirtus Europos Komisijos ir Socialinės apsaugos komiteto ataskaitai dėl adekvačios socialinės apsaugos senatvėje.

II SKYRIUS

AUTOMATINIS ĮTRAUKIMAS

10 straipsnis

Sąlygų automatiniam įtraukimui sudarymas

1. Valstybės narės turėtų sudaryti sąlygas ir skatinti įvesti automatinį įtraukimą į papildomų pensijų sistemas, atsižvelgdamos į nacionalines aplinkybes ir paisydamos socialinių partnerių vaidmens bei savarankiškumo.

2. Automatinis įtraukimas turėtų būti įvedamas taip, kad būtų išsaugotas gerai veikiančių valstybės užtikrinamų ar papildomų pensijų sistemų vientisumas. Jis neturėtų į nepalankią padėtį statyti esamų profesinių pensijų sistemų dalyvių, sumažinti privalomo darbuotojų dalyvavimo profesinių pensijų sistemose tais atvejais, kai toks privalomas dalyvavimas egzistuoja, arba pakenkti nacionaliniams solidarumo mechanizmams.

3. Sąlygas sudarančias priemones, kaip antai nacionalinės teisinės bazės sukūrimą, turėtų papildyti priemonės, pagal kurias nustatoma, kas atitinka įtraukimo reikalavimus, kas gali inicijuoti įtraukimą ir kokios rūšies pensijų fondą ar pensijų produktą galima naudoti: esamas ir, tam tikromis sąlygomis, naujas profesinių pensijų sistemas, turimus asmeninės pensijos produktus ir visos Europos asmeninės pensijos produktus (PEPP).

4. Valstybės narės taip pat turėtų nustatyti apsaugos priemones, kuriomis užtikrinama, kad papildomų pensijų sistemos ilguoju laikotarpiu galėtų duoti ir faktiškai duotų naudos lėšas kaupiantiems asmenims. Tuo tikslu jos turėtų prižiūrėti pensijų produktų subjektus ar teikėjus ir suteikti priežiūros institucijoms pajėgumą ir įgaliojimus stebėti atitinkamų papildomų pensijų sistemų ekonominį efektyvumą ir įsikišti, kai reikia užtikrinti, kad jos būtų ekonomiškai naudingos.

11 straipsnis

Naudojimasis gerąja automatinio įtraukimo praktika

1. Valstybėms narėms pradiniame etape rekomenduojama naudotis gerąja praktika. Geroji praktika apima išsamias konsultacijas su socialiniais partneriais ir atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, veiksmingas informavimo kampanijas ir nuolatines skaidrumo priemones. Valstybės narės taip pat gali apsvarstyti galimybę automatinį įtraukimą įvesti etapais, pavyzdžiui, laipsniškai orientuodamosi į konkrečių rūšių darbdavius ir reikalavimus atitinkančius asmenis arba pradėdamos nuo mažesnių įmokų tarifų ir vėliau juos didindamos, taip suteikdamos galimybę asmeniui svariai padidinti savo pensines pajamas nekeliant grėsmės įtraukimo finansiniam prieinamumui.

2. Valstybėms narėms rekomenduojama pasirūpinti gerai apgalvotomis atsisakymo dalyvauti ir pakartotinio įtraukimo galimybėmis, kurios būtų suteikiamos tokiu dažnumu, kad būtų galima suderinti tikslą kuo labiau padidinti dalyvavimą ir užtikrinti sistemos stabilumą su tikslu suteikti asmenims galimybę rinktis.

3. Kad žmonėms neužkrautų pareigos priimti per daug ir per sudėtingų sprendimų automatinio įtraukimo procese, valstybės narės, vadovaudamosi gerąja praktika, turėtų suteikti ribotą skaičių galimybių pasirinkti tokius elementus kaip įmokų tarifas, reikalavimus atitinkantys investicijų planai ar produktai, investavimo strategijos ir išmokų tvarka. Nariams ir, kai tinkama, darbdaviams turėtų būti leidžiama mokėti papildomas įmokas, kurios būtų didesnės už minimalias. Su investavimo strategijomis susijusiomis galimybėmis turėtų būtų atsižvelgiama į skirtingą požiūrį į riziką, kad asmenys neatsisakytų dalyvauti dėl to, kad, jų nuomone, standartinė galimybė yra per daug rizikinga ar per daug konservatyvi, o tam tikrą riziką norintiems prisiimti asmenims būtų pasiūlyta galimybių tai padaryti. Kaip geroji praktika turėtų būti skatinamos gyvenimo ciklo strategijos, kad būtų galima atsižvelgti į besikeičiančią riziką kaupimo etapu. Būtų idealu, jei išmokų tvarka apimtų galimybes lėšas kaupiantiems asmenims pasirinkti, ar gauti visą gyvenimą mokamą anuitetą ar vienkartinę sukauptų lėšų išmoką, ar jų abiejų derinį, nedarant poveikio galiojančioms nacionalinėms nuostatoms.

4. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad žmonėms būtų suteiktos standartinės galimybės, taikomos tuo atveju, jei dalyviai negali ar nenori pasirinkti. Standartinės galimybės turėtų būti aiškios ir parengtos taip, kad būtų užtikrintas ilgalaikis stabilumas ir tinkamumas didžiausiai dalyvių grupei, kartu užtikrinant adekvačias pensines pajamas ateityje. Valstybės narės galėtų apsvarstyti galimybę skatinti gyvenimo ciklo strategijas kaip standartinę turto paskirstymo galimybę.

5. Valstybės narės raginamos užtikrinti, kad galimybė būti automatiškai įtrauktiems būtų plati ir įtrauki. Automatinis įtraukimas turėtų būti tinkamas skirtingiems karjeros modeliams, apimti sąžiningą požiūrį į karjeros pertraukas, taip suteikiant lygias galimybes vyrams ir moterims, ir būti naudingas žmonėms įvairiais jų karjeros etapais. Valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę perimti gerąją praktiką, pavyzdžiui, fiksuotosios sumos subsidijas, kad paremtų mažas pajamas gaunančių asmenų finansines galimybes dalyvauti, mokesčių paskatas, kad paskatintų plataus masto naudojimą, priežiūros kreditus, kad padėtų sumažinti vyrų ir moterų pensijų skirtumą, galimybes papildyti įmokas, lankstumą dėl įmokų lygių ar pertrūkių asmenims, dirbantiems pagal netipines darbo sutartis, ir prižiūrintiesiems asmenims ir tinkamas ankstyvo pasitraukimo pagal asmeninius poreikius sąlygas.

12 straipsnis

Konkrečios automatinio įtraukimo nuostatos užimtumo kontekste

1. Valstybėms narėms rekomenduojama nustatyti darbuotojų atitikties reikalavimams kriterijus, kuriais būtų skatinama plati aprėptis ir sudaromos sąlygos ankstyvai pradžiai, kartu remiant finansinį prieinamumą.

2. Valstybėms narėms rekomenduojama nustatyti paskatas darbdaviams ir administracinę paramą įgyvendinimo etape, kad būtų lengviau įtraukti darbuotojus.

3. Valstybės narės turėtų nustatyti automatiškai įtrauktų darbuotojų išmokų reikalavimų perkeliamumo taisykles, kad šie darbuotojai galėtų ir toliau gauti naudos iš dalyvavimo, kai keičia darbo vietą ar nustoja dirbti. Valstybės narės turėtų vengti tokios situacijos, kai kiekvieną kartą pakeitęs darbą asmuo įtraukiamas į papildomą sistemą, nes tai lemia pensijos išmokų reikalavimų fragmentaciją. Tai būtų geriausiai pasiekta, jei darbuotojai galėtų toliau mokėti įmokas į ankstesnes sistemas arba turėtų galimybę sukauptus išmokų reikalavimus perkelti į naują profesinių pensijų sistemą.

4. Valstybės narės turėtų suteikti savarankiškai dirbantiems asmenims ir asmenims, dirbantiems pagal nestandartines darbo sutartis, galimybę pasirinkti dalyvauti esamose sistemose, kurios yra atviros darbuotojams, dirbantiems pagal standartines sutartis, arba numatyti galimybę sukurti atskiras sistemas, pritaikytas jų konkretiems poreikiams. Tokios galimybės turėtų būti numatytos jau automatinio įtraukimo sistemos rengimo etape ir turėtų suteikti daugiau lankstumo savarankiškai dirbantiems asmenims ir asmenims, dirbantiems pagal nestandartines darbo sutartis, palyginti su asmenimis, dirbančiais pagal standartines darbo sutartis.

5. Valstybės narės turėtų apsvarstyti, kaip administruoti savo automatinio įtraukimo sistemą: ar pasitelkiant viešąją įstaigą, teikiančią centralizuotą administracinę ar organizacinę paramą, ar pasinaudojant labiau centralizuotu modeliu, kai socialiniai partneriai, profesinės organizacijos ar privatūs pensijų teikėjai pritaiko pensijų sistemas prie dalyvių poreikių.

6. Valstybės narės taip pat raginamos apsvarstyti, ar pareiga darbdaviams įtraukti savo darbuotojus būtų tinkama atsižvelgiant į jų nacionalines aplinkybes.

13 straipsnis

Mokesčiai ir kitos paskatos

1. Valstybės narės raginamos nustatyti mokesčių ir kitas paskatas, kad paskatintų naudoti papildomų pensijų produktus, ir kartu tinkamai atsižvelgti į jų fiskalinius padarinius. Šios mokesčių paskatos turėtų būti parengtos taip, kad esamose profesinių ar asmeninių pensijų sistemose, įskaitant socialinių partnerių remiamas sistemas, dalyvaujantys asmenys neatsidurtų nepalankioje padėtyje.

2. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad žmonės galėtų ir toliau naudotis mokesčių paskatomis, siūlomomis siekiant paskatinti naudoti papildomų pensijų produktus, taip pat po to, kai jie pakeičia darbą ar persikelia gyventi į kitą valstybę narę.

3. Tokios mokesčių paskatos galėtų būti:

a) leidimas asmenims iš savo apmokestinamųjų pajamų atskaityti įmokas į reikalavimus atitinkantį pensijų produktą iki didžiausios metinės viršutinės atskaitymo ribos;

b) leidimas darbdaviams iš savo apmokestinamųjų pajamų atskaityti savo darbuotojų naudai sumokėtas įmokas į reikalavimus atitinkančius pensijų produktus iki didžiausios metinės viršutinės atskaitymo ribos.

4. Valstybės narės turėtų taikyti tą pačią apmokestinimo tvarką visiems papildomų pensijų produktams, kuriuos jos laiko atitinkančiais automatinio įtraukimo reikalavimus.

III SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

14 straipsnis

Stebėsena ir informacijos teikimas

1. Valstybės narės raginamos keistis patirtimi ir geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su šioje rekomendacijoje nurodytais veiksmais. Diskusijos galėtų būti rengiamos, pavyzdžiui, dėl: bendrų iššūkių; patirties įvedant automatinį įtraukimą; to, kaip užtikrinti koordinuotą požiūrį į būsimą nacionalinių pensijų sekimo sistemų sujungiamumą su Europos pensijų sekimo sistema, ir to, kaip geriausia užtikrinti, kad būtų teikiami išsamūs duomenys, apimantys visas pensijų pakopas, kad būtų galima turėti palyginamą ES masto pensijų adekvatumo ir tvarumo apžvalgą.

2. Valstybės narės raginamos reguliariai vertinti šioje rekomendacijoje nustatytų priemonių veiksmingumą didinant dalyvavimą papildomų pensijų sistemose ir pensijų skaidrumą.

3. Valstybės narės raginamos reguliariai pranešti apie priemones, kurių jos ėmėsi šiai rekomendacijai įgyvendinti, per visus stebėsenos procesus, susijusius su santaupų ir investicijų sąjunga, euro grupės nacionalinių reformų ir keitimosi geriausios praktikos pavyzdžiais stebėsenos sistema, Europos semestru ir Europos socialinių teisių ramsčiu.

4. Europos Komisija taip pat stebės įgyvendinimą atlikdama santaupų ir investicijų sąjungos laikotarpio vidurio peržiūrą, apie kurią bus paskelbta 2027 m.

15 straipsnis

Adresatai

Ši rekomendacija skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2025 m. lapkričio 20 d.

Komisijos vardu
Maria Luís ALBUQUERQUE
Komisijos narė